

hoogte geestverwant van Jacob de Vletter, alleen veel begaafder dan deze en ook meer theoreticus dan agitator, zie ik in zulk geschrijf niet meer dan een gekweekte legende, die de onmacht van de *état gendarme* moest verontschuldigen.

De rechtszaak-De Vletter ⁵⁶⁾ gold bij vele tijdgenoten en geldt bij tegenwoordige beoordelaars veelal nòg als een schoolvoorbeeld van klasse-justitie. Ondanks het weldoordachte pleidooi van de aan de beschuldigde toegewezen verdediger mr. J. J. Bergsma werd over hem een vonnis geveld, dat in de pers – en niet alleen in die ‘van de zelfkant’ – ‘een wraakoefening van de bourgeoisie’ of iets van dien aard genoemd is. Ongetwijfeld hadden zijn hinderlijk volgen van de politie, zijn creëren van steeds nieuwe conflictstof, zijn geschrijf in het ‘Rotterdamsch Weekblad’, zijn ingezonden stukken en advertenties in de ‘N.R.C.’, zijn op eigen kosten gedrukte en onder het volk verspreide pamfletten, zijn toespraken tot opdrommende scharen, vooral ook zijn pathetisch idioom veel bijgedragen tot de explosie van 31 oktober–1 november. Daartegenover stond, naar de verdediger terecht aanvoerde, zijn telkens weer blijkende opzet om het volk van geweldpleging terug te houden. Vooral op deze grond vonden ook velen, die zijn indirecte medeplichtigheid aan het oproer onloochenbaar achtten, het door de Hoge Raad gesanctioneerde vonnis van tien jaar tuchthuisstraf onevenredig aan zijn schuld, gelijk ook aan aard en omvang van het misdrijf. Zo luid als ‘de publieke opinie’ op De Vletters vervolging had aangedrongen, zo onverbloemd laakte zij nu het uitgesproken vonnis als buitensporig. Zelfs mogen wij ook in dezen spreken van algemene verontwaardiging.

Natuurlijk waren geestverwante scribenten daarvan de welsprekendste tolken: een pamflettist met de schuilnaam Theophilus ⁵⁷⁾, verder G. W. van der Voo, J. Th. Dutillieux, J. Spanjersberg, Karel van der Zijde en Ph. Roesgen von Floss, ook Multatuli, zij het deze niet zonder voorbehoud. Behalve mr. Bergsma, die het gevelde vonnis steeds onverantwoord hard is blijven noemen, kwamen ook andere ‘gezeten burgers’ voor de arme Jacob op, o.a. Jhr. Mock en de Waalse predikant A. Réville ⁵⁸⁾. Na een tweejarig verblijf in het tuchthuis te Leeuwarden en een daaropvolgend van enkele maanden in de cellulaire gevangenis te Amsterdam werd De Vletter in maart 1872 doodziek ontslagen. Hij bracht enige tijd door bij zijn broer te 's-Gravenzande, werd vervolgens